

Salaojayhdistys ry
Simonkatu 12 A 11
00100 Helsinki

Lausunto

Salaojayhdistys ry ottaa tällä lausunnolla kantaa seuraaviin asetusluonnoksiin:

1. Valtioneuvoston asetus maatalouden rakennetusta, VN/5423/2020-MMM-32 (lausuntopyyntö julkaistu 23.12.2022), jäljempänä *rakennetukiasetus*
2. Luonnos valtioneuvoston asetukseksi investointituen kohdentamisesta, VN/5423-MMM-34 (lausuntopyyntö julkaistu 18.1.2023), jäljempänä *kohdentamisasetus*

Investoinnin aloitusajankohdasta

Laissa maatalouden rakennetuista (1328/2022) säädetään, että investointi voidaan aloittaa heti tukihakemuksen jättämisen jälkeen. Salaojayhdistys näkee, että tämä on hyvä asia salaojitusinvestointien osalta, sillä töiden ajoitus helpottuu, kun esimerkiksi sorakuljetukset voidaan ajoittaa paremmin ja urakointisopimus voidaan allekirjoittaa.

Peruskuivatushankkeiden (yhteisten ojitushankkeiden) ja salaojituksen ympäristövaatimuksista

Rakennetukiasetuksen § 26 vaaditaan, että peruskuivatushankkeilla on myönteinen vaikutus vesiensuojeluun, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, sekä että ne luovat edellytykset maan kasvukunnon parantamiselle, tehokkaalle ravinteiden käytölle, maaperän tiivistymisen ehkäisylle sekä ravinteiden huuhtoutumisen tai tulvien vähentämiselle.

Salaojayhdistys näkee, että pätevän suunnittelijan suunnittelemana ja asiantuntevan urakoitsijan toteuttamana peruskuivatushankkeet voivat täyttää nämä vaatimukset, mutta hankkeiden laadun varmistamiseksi ja hankkeiden ja tuenhakijoiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi tarvitaan selkeät, läpinäkyvät ja konkreettiset kriteerit vaatimusten täyttymisestä. Yhteisten ojitusten ympäristövaatimuksista tulisi vallita yhteneväinen tulkinta eri ELY-keskusten alueilla.

Vaatimukset eivät myöskään saisi johtaa siihen, että ympäristön tilaa edistäviksi tarkoitettuja toimenpiteitä toteutetaan niille sopimattomissa kohteissa. Vaatimukset tulisi sopeuttaa hankkeiden mahdollisuuksiin toteuttaa niitä.

Kohdentamisasetuksen § 16 vaaditaan, että sekä salaojitus- että peruskuivatusinvestoinneilla on oltava myönteinen vaikutus

- 1) maan kasvukuntoon
- 2) vesitalouteen;
- 3) kasvinsuojeluaineiden käytön turvallisuuteen;
- 4) ravinteiden hyötykäyttöön ja kierrätykseen;
- 5) lannan tehokkaaseen käsittelyyn; tai
- 6) kasvihuonekaasupäästöjen vähenemiseen.

Salaojayhdistys näkee, että kaikki maatalousmaan kuivatustilaa parantavat salaojitushankkeet, sekä paikalliskuivatusta edistävät peruskuivatushankkeet täyttävät kohdat 1 ja 2. Lisäksi tapauksesta

Simonkatu 12 A 11
00100 Helsinki

Puhelin 0400 882 136

www.salaojayhdistys.fi
salaojayhdistys@salaojayhdistys.fi

riippuen salaojitushankkeet voivat täyttää myös kohdat 3–6. Kuitenkin myös näiden vaatimusten täyttämiseen tarvittavat kriteerit tulisi saattaa tuen hakijoiden tietoon selkeinä ja konkreettisina.

Vesitalousinvestointien pääasiallinen tavoite on tuotannollinen, ja maan kasvukunnon ja vesitalouden tilan edistäminen on tärkeä osa huoltovarmuuden ja peltojen tuotantoedellytysten säilyttämistä. Investointeihin kohdistuvista ympäristövaatimuksista eivät saa muodostua näiden hankkeiden toteuttamisen esteiksi.

Uomien luonnonmukaistamistoimenpiteisiin on saatavilla myös ei- tuotannollista tukea, jonka ensisijainen tavoite on ympäristön tilan parantaminen. Monet tällaiset hankkeet saattavat sijaita samoissa uomissa kuin tuotannolliset peruskuivatushankkeet, joissa vaaditaan myös ympäristötoimia. Näiden tukimuotojen yhteensovittamisesta tarvitaan ohjeita niiden eriävistä tavoitteista huolimatta. Jotta molempien toimien tavoitteet saavutettaisiin mahdollisimman tehokkaasti, tulisi kohteita tarkastella kokonaisuuksina.

Laatukriteereistä

Rakennetukiasetuksen § 25 listataan salaojitushankkeen suunnitelman sisältö, mutta ei oteta kantaa suunnitelman, tai hankkeen toteutuksen laatukriteereihin. Vuoteen 2015 asti näistä kriteereistä oli voimassa erillinen asetus (333/2008), mutta sen kumoamisen jälkeen salaojitushankkeiden laatuun ei ole kohdistunut mitään virallisia vaatimuksia. Tämä kasvattaa salaojitushankkeiden riskiä, ja on sekä viljelijöiden että ympäristön edun vastaista. Muihin investointituella tuettuihin toimenpiteisiin, kuten rakennushankkeisiin, liittyy laatua varmistavaa lainsäädäntöä, jolloin teknisiin vaatimuksiin ei ole tarpeen ottaa erikseen kantaa näissä asetuksissa.

Suomen rakennusinsinöörien liitto on laatinut peltosalaojitukselle laatukriteeristön (RIL 128-2016 Peltosalaojituksen ohjeet ja laatuvaatimukset, ISBN: 978-951-758-607-8). Näiden kriteereiden asettaminen investointituen ehdoksi salaojitushankkeessa varmistaisi hankkeen teknisen laadun ilman erillisiä laatukriteereitä nyt laadittavissa asetuksissa. Tämän kriteeristön vaatiminen asettaisi salaojitushankkeen samanarvoiseen asemaan laatuvaatimusten suhteen kuin investointituella tuettavat rakennushankkeet.

Pätevyysvaatimuksista

Nyt laadittavissa asetuksissa ei aseteta vaatimuksia salaojitushankkeen suunnittelijan tai toteuttajan pätevyydelle. Myös tässä suhteessa salaojitushankkeet ovat eriarvoisessa asemassa investointituella tuettaviin rakennushankkeisiin nähden. Etenkin ottaen huomioon, että nyt laadittavissa asetuksissa salaojitushankkeille asetetaan aiempaa tiukemmat vaatimukset ympäristövaikutuksista, asiantuntevan suunnittelun ja toteutuksen merkitys korostuu. Lisäksi koska salaojituksen laatuun ei kohdistu vaatimuksia, eikä eri ratkaisujen, kuten säätösalojituksen, käyttöönotolle aseteta rajoituksia, salaojitushankkeiden laatu on salaojasuunnittelijoiden- ja urakoitsijoiden asiantuntemuksen varassa.

Salaojasuunnittelijoiden ja -urakoitsijoiden asianmukainen pätevyys on määritelty myös peltosalaojituksen laatukriteeristössä (RIL 128-2016), joten viittaus näihin sisältäisi myös yllä mainittujen laatukriteerien lisäksi kriteerejä suunnittelijan ja urakoitsijan pätevyydestä.

Salaoja- ja peruskuivatussuunnittelijan tutkinto on Opetushallituksen hyväksymä maatalousalan erikoisammattitutkinto vesitalouden osaamisalalla. Koulutusta järjestää tällä hetkellä ainoastaan Aikuiskoulutuskeskus Sedu. Yhdistyksen vahva kanta on, että investointituen ehtona vaadittaisiin tutkinnon suorittaneen suunnittelijan laatima suunnitelma vesitaloushankkeissa. Tämä lisäisi vesitaloushankkeiden laatua ja vähentäisi epäonnistuneiden tai olosuhteisiin nähden sopimattomien hankkeiden riskiä.

Säätösalojituksen toimivuuden edellytyksistä

Säätösalojituksen toimivuus edellyttää, että kohdealue on siihen soveltuva. Säätösalojitus soveltuu parhaiten pellolle, jonka kaltevuus on enintään 2 %, ja jos halutaan ottaa käyttöön altakastelu, kaltevuudeksi suositellaan enintään 1 %. Parhaiten soveltuvia maita pellon tuottavuuden edistämisen kannalta ovat hienot hietamaat ja sitä karkeammat, sillä niillä on riittävä vedenjohtavuus pohjavedenkorkeuden säätämiseen kohtuullisessa ajassa. Säätösalojitusta asennetaan myös muille maalajeille muista syistä, esim. turvepelloille, jolloin tavoitteena on eloperäisen aineen maatumisen hidastaminen ja siten kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Nyt laadittavissa asetuksissa ei aseteta rajoituksia kohteen soveltuvuudelle säätösalojitukseen. Soveltuvuus vaikuttaa kuitenkin merkittävästi säätösalojituksen tehoon ja ympäristöhyötyyn, joten rajoitusten liittäminen tukiehtoihin parantaisi investointien kohdentamista.

Hyväksyttävistä enimmäiskustannuksista

Säätösalojitusta tuetaan nyt laadittavassa asetuksessa samalla prosentiosuudella kuin tavanomaista salaojitusta, mutta hyväksyttäviin kustannuksiin kuuluu ojituksen metrihinnan lisäksi säätökaivojen kustannukset kappalemäärän mukaan. Salaojayhdistys näkee ojituksen metrikohtaiseen yksikkökustannukseen perustuvan tukemisen sinänsä hyväksi, sillä se mahdollistaa kohteen tarpeen mukaisen suunnittelun, mutta pitää nykyistä yksikkökustannusta 4,40 €/m riittämättömänä vallitseviin materiaalikustannuksiin nähden. Yhdistyksen arvion mukaan realistinen yksikkökustannus salaojitukselle olisi tällä hetkellä 5,80 €/m.

Lisäksi säätökaivojen kappalekohtainen tukeminen on ongelmallista. Jos tuen enimmäismäärä laskettaisiin hehtaaria kohti, olisi taloudellista pyrkiä suunnittelemaan suuria lohkoja, joiden pohjavedenpinnan tasoa säädetään pienellä määrällä kaivoja. Tämänhetkinen enimmäiskustannus 895 €/kaivo asennuksineen on myös riittämätön. Yhdistyksen arvion mukaan säätökaivon hinta asennuksineen on tällä hetkellä n. 1200 €/kaivo. Olisi myös tarkoituksenmukaista, että säätösalojituksen käyttöönoton lisäkustannukset voisivat sisältää muutakin kuin kaivon ja asennuskustannukset. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi veden virtausta estävien muovirakenteiden ja tiiviiden putkien asentaminen, mikä tehostaa säätökaivojen toimintaa.

Hakijan tukikelpoisuudesta peruskuivatushankkeissa

Uudessa CAP-järjestelmässä, jonka toimeenpanoa nyt laadittavat asetukset ovat, tuen hakijan on oltava elinkeinoa harjoittava viljelijä. Salaojayhdistys näkee, että tämä on lähtökohtaisesti hyvä asia, ja hyvin linjassa järjestelmän luonteen kanssa. Peruskuivatuksen osalta tämä kuitenkin edustaa muutosta aiempaan, jossa tuen hakijoita ovat olleet maanomistajat, osana ojitusyhteisöä tai ilman, riippumatta elinkeinosta. Jotta uusi järjestelmä ei olisi niin raskas, että viljelijät lykkäivät tarpeellisten hankkeiden toteutusta, tarvitaan selkeät käytännöt ja ohjeet hakumenettelyyn.

Tässä lausunnossa esitetyt kannat on käsitelty yhdessä salaojasuunnittelijoiden kanssa.

Yhdistyksen puolesta,

Mikael Jern
Hallituksen puheenjohtaja

Olle Häggblom
Toiminnanjohtaja

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende